

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

بررسی رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد

بهنام صولت پتلو^a، غلامرضا باقرزاده لاهرود^b، عظیم بلدور^c

^a آموزگار، رشته عمران عمران، گوگان، آذر شهر، تبریز، ایران.

^b آموزگار، رشته حسابداری، گوگان، آذرشهر، تبریز، ایران.

^c آموزگار، رشته جغرافیای طبیعی در برنامه ریزی محیطی گوگان، آذرشهر، تبریز، ایران.

چکیده: پژوهش حاضر از نظر روش، پیمایشی و از حیث هدف، کاربردی است. جامعه آماری تحقیق حاضر را دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد در سال ۱۴۰۱ تشکیل می دهد. برای تعیین حجم نمونه از مدل کوکران استفاده شده که با سطح اطمینان ۹۵٪ برابر که حجم نمونه برابر با ۲۵۴ بدست آمده است. برای نمونه گیری از نمونه ها؛ از روش نمونه گیری تصادفی استفاده شده است. برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش به وسیله دو پرسشنامه استاندارد تعدیل شده پرسشنامه هوش هیجانی سیبیریا شرینگ و پرسشنامه بهزیستی و روانشناختی انجام می گیرد. پایای پرسشنامه هوش هیجانی برابر با ۰/۷۶ درصد و پرسشنامه بهزیستی روانشناختی برابر با ۰/۷۹ درصد بدست آمده است. برای تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده از طریق پرسشنامه، از روشهای آماری توصیفی و استنباطی استفاده خواهد شد. بدین ترتیب که برای تلخیص، طبقه بندی، و تفسیر داده های آماری از فراوانی و درصد فراوانی (جدولها، نمودارها) و به منظور آزمون فرضیه های تحقیق از همبستگی اسپیرمن و رگرسیون با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده شده است. یافته های تحقیق نشان داد که بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. نتایج رگرسیون نیز نشان داد که اکثر مولفه های هوش هیجانی توانسته است که به عنوان پیشگویی کننده، برای بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد باشد.

کلمات کلیدی: هوش هیجانی، بهزیستی روانشناختی، دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد

۱. مقدمه

حضور کودک عقب مانده ذهنی در هر خانواده ساختار آن خانواده را تحت تاثیر قرار می دهد و سلامت روانی خانواده به خصوص والدین را تحت الشعاع قرار می دهد، کودک بر اثر تعارض های شدید میان اعضای خانواده، کل خانواده را درگیر بحران می کند. ممکن است روابط خانوادگی، افزایش فشارهای ناخواسته جسمی، هیجانی و مالی ضعیف شود کودک عقب مانده ذهنی می تواند ضایعات و اثرات جبران ناپذیری بر وضعیت بهداشت روانی خانواده وارد کند از جمله ایجاد تشدید اختلافاتی زناشویی، جدایی، تحمل بار سنگین اقتصادی، افسردگی، ناامیدی، اضطراب، خجالت و خشم^۱ و بسیاری از مسایل دیگر (بردن^۲، ۲۰۱۵). مراقبت مداوم از کودک عقب مانده ذهنی اغلب برای والدین استرسزا می باشد زیرا این دشواری های کودکان به طور اجتناب ناپذیری بر زندگی آنها اثر می گذارد (کرنیک^۳ و همکاران، ۲۰۰۲). تحقیقات نشان داده است که والدین کودکان عقب مانده ذهنی عموماً در خطر مشکلات زندگی خانوادگی و دشواری های عاطفی قرار دارند (بکمن^۴، ۱۹۹۱ سینگر و اوروین ۱۹۸۹).

به طور کلی خانواده کودک معلول به لحاظ داشتن کودکی متفاوت با سایر کودکان با مشکلات فراوانی در زمینه نگهداری، آموزش و تربیت آنها روبه روست. این مسایل همگی بر والدین فشارهایی وارد می کنند که سبب بر هم خوردن آرامش و یکپارچگی خانواده می شوند و در نتیجه انطباق و سازگاری آنان را تحت

1. Anger
2. Burden
3. Crnic
4. Beckman
5. Self- esteem

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

تأثیر قرار می‌دهد. عزت نفس یکی از مهمترین عوامل تحول و شکل‌گیری شخصیت است و نقش بنیادین در سلامت روانی دارد به گونه‌ای که عزت نفس پایین و شکل‌گیری احساس خود کم بینی در والدین زمینه‌های آسیب روانی را فراهم می‌نماید (ولی زاده و همکاران و ۱۳۸۹).

در سال‌های اخیر هوش هیجانی^۱ به عنوان عاملی که بالقوه در درک و پیش‌بینی عملکرد فرد، مفید است مورد توجه زیادی قرار گرفته است. اگرچه چندین دهه است که روانشناسان جنبه‌های مختلف هوش هیجانی در سازمان‌ها را بدون استفاده از این اصطلاح مورد بررسی قرار داده‌اند. مفهوم هوش هیجانی آن طور که در حال حاضر به کار می‌رود، نسبتاً جدید است. تئوری هوش هیجانی دیدگاه جدیدی را دربارهٔ پیش‌بینی عوامل مؤثر بر موقعیت و همچنین پیشگیری اولیه از اختلالات روانی فراهم می‌کند که تکمیل‌کننده علوم شناختی نیز می‌باشد. قابلیت‌های هیجانی برای تدبیر ماهرانه روابط با دیگران بسیار حائز اهمیت است (سالوی و همکاران^۲، ۲۰۱۹، ص ۸۴). گلمن (۱۹۹۵) اظهار می‌دارد که هوش شناختی (IQ)^۳ در بهترین شرایط تنها ۲۰ درصد از موفقیت‌ها را باعث می‌شود و ۸۰ درصد از موفقیت‌ها به عوامل دیگر وابسته است و سرنوشت افراد در بسیاری از موقعیت‌ها در گرو مهارت‌هایی است که هوش هیجانی (EQ)^۴ را تشکیل می‌دهد. در واقع هوش هیجانی عدم موفقیت افراد با ضریب هوشی بالا و همچنین موفقیت غیرمنتظره افراد دارای هوش متوسط را تعیین می‌کند. یعنی افرادی با داشتن هوش عمومی متوسط و هوش هیجانی بالا خیلی موفق‌تر از کسانی هستند که هوش عمومی بالا و هوش هیجانی پایین دارند. به نظر گلمن (۱۹۹۵) هوش هیجانی هم شامل عناصر درونی است و هم عناصر بیرونی. عناصر درونی شامل میزان خودآگاهی، خودانگاره، احساس استقلال و ظرفیت خودشنکوفایی و قاطعیت می‌باشد. عناصر بیرونی شامل روابط بین فردی، سهولت در همدلی و احساس مسئولیت می‌شود. (گلمن^۵، ۲۰۱۹، ص ۴۳۷). اولین مقیاس هوش هیجانی بار-آن در سال ۱۹۸۰ با طرح این سوال که چرا بعضی مردم نسبت به بعضی دیگر در زندگی موفق‌ترند آغاز گردید. در این سال مولف مفهوم تعریف و اندازه‌ای از هوش غیر شناختی (بار-آن، ۱۹۸۸، ۱۹۹۲ a، ۱۹۹۶ c، ۱۹۹۷ a، ۱۹۹۷ b، ۱۹۹۷ c) ارائه فرد و پس از ۱۷ سال تحقیق اولین مقیاس هوش هیجانی ساخته شد. مقیاس هوش هیجانی او دارای پنج مقیاس یا جنبه (مهارت‌های درون فردی، مقابله با فشار، سازگاری و خلق کار) و پانزده خرده مقیاس است (راجله سموعی و همکاران، موسسه تحقیقاتی علوم رفتاری سینا، ۱۳۸۴).

در این راستا برآنیم که به بررسی رابطه هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد بپردازد، بنابراین با توجه به مطالب بیان شده، سؤال اصلی تحقیق این است که: چه ارتباطی بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد وجود دارد؟

۲- مبانی نظری

۲-۱- تعاریف هوش هیجانی

اکثر انسان‌ها بیشترین وقت از زندگانی خود را در محیط‌های کاری و در تعامل با دیگران سپری می‌کنند. به منظور برقراری تعاملات مؤثر با دیگران و لذت بردن از زندگی در میان آنها، نیاز به مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی می‌باشد که علاوه بر این موارد اخیراً هوش هیجانی نیز مورد توجه اکثر دانشمندان قرار گرفته است و در عین حال هنوز اغلب مردم هنگام شنیدن این موضوع با تعجب می‌پرسند: هوش هیجانی چیست؟ وی‌سینگر^۶ در پاسخ به این سؤال می‌گوید، هوش هیجانی استفاده هوشمندانه از عواطف است. به این صورت که شما آگاهانه از عواطف خود استفاده می‌کنید و رفتار و تفکرات خود را در جهت اهداف خود هدایت می‌کنید تا به نتایج جالب توجهی دست یابید (وی‌سینگر، ۱۹۹۸).

¹ - Emotional Intelligence

² - Salovey, P. , Carso, D. , & Mayer, J. D

³ - Intelligence Quotient

⁴ - Emotional Quotient

⁵ - Daniel Goleman

⁶ - Veisenger

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

اغلب دانشمندان هوش هیجانی عقیده دارند که به منظور تعادل در رفتار، برخورداری از عملکرد بهتر در جامعه و یا در یک سازمان یا حتی درون خانواده باید انسان‌ها دارای بهره هوشی^۷ و بهره هیجانی^۸ بوده و استفاده مناسبی از هر دوی اینها ببرند (دهشیری، ۱۳۹۳).

هوش هیجانی شامل آگاهی داشتن نسبت به عواطف و چگونگی ارتباط و تعامل این عواطف با بهره هوشی می‌باشد. یعنی فردی که می‌خواهد در زندگی خود موفق بوده و جزء بهترین افراد باشد باید از عواطف و احساسات خود و دیگران آگاه بوده و از عواطف استفاده منطقی ببرد (کی - پراستد^۹، ۱۹۹۹).

دانیل گلمن با مطرح ساختن پژوهش‌های خارق‌العاده‌ای که در زمینه مغز و رفتار انجام شده است، نشان می‌دهد که عوامل دیگری دست‌اندرکارند که موجب می‌شوند افرادی که بهره هوشی بالایی دارند، در زندگی موفقیت‌چندانی بدست نیآورند، اما کسانی که هوش متوسطی دارند، در مسیر موفقیت قرار گیرند. این عوامل جنبه دیگری از هوشمندی را شامل می‌شود که گلمن آن را هوش هیجانی می‌نامد (گلمن، ۱۳۹۳).

۲-۲- بهزیستی روانشناختی

در سالهای اخیر، گروهی از پژوهشگران حوزه سلامت روانی ملهم از روان‌شناسی مثبت‌نگر، رویکرد نظری و پژوهشی متفاوتی برای تبیین و مطالعه این مفهوم برگزیده‌اند. آنان سلامت روانی را معادل کارکرد مثبت روانشناختی، تلقی و آن را در قالب اصطلاح "بهزیستی روانشناختی" مفهوم‌سازی کرده‌اند. این گروه نداشتن بیماری را برای احساس سلامت کافی نمی‌دانند، بلکه معتقدند که داشتن احساس رضایت از زندگی، پیشرفت بسنده، تعامل کارآمد و مؤثر با جهان، انرژی و خلق مثبت پیوند و رابطه مطلوب با جمع و اجتماع و پیشرفت مثبت، از مشخصه‌های فرد سالم است.

امروزه دیدگاه جدیدی در علوم وابسته به سلامت بطور اعم و در روانشناسی بطور اخص در حال شکل‌گیری و گسترش است. در این دیدگاه و رویکرد علمی تمرکز بر روی سلامتی و بهزیستی از جنبه مثبت و نیز توضیح و تبیین ماهیت روانشناختی بهزیستی است (ریف و سینگر، ۱۹۹۸، آنتونوفسکی، ۱۹۸۷، استرامپفر^۱، ۱۹۹۰).

بهزیستی روانشناختی مستلزم درک چالش‌های وجودی زندگی است. رویکرد بهزیستی روانشناختی رشد و تحول مشاهده شده در برابر چالش‌های وجودی زندگی را بررسی می‌کند و به شدت بر توسعه انسانی تأکید دارد به عنوان مثال دنبال نمودن اهداف معنادار، تحول و پیشرفت به عنوان یک فرد و برقراری روابط کیفی با دیگران. جمع‌گسترده‌ای از ادبیات تحقیقی در دهه ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ میلادی به تجزیه و تحلیل چالش‌های و مشکلات اساسی زندگی پرداخته است (پورافکاری، ۱۳۹۰).

⁷ - Intelligence Quotient

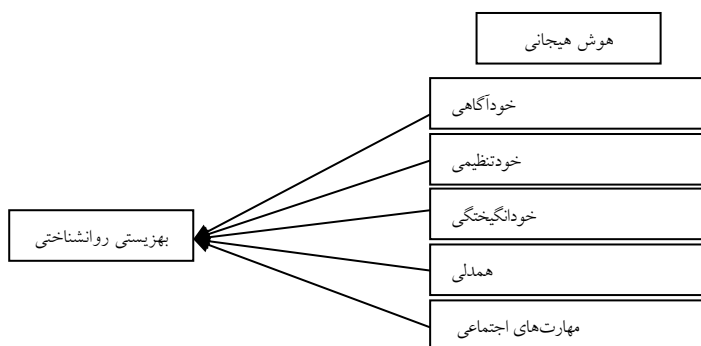
⁸ - Emotional Quotient

⁹ - KierStead. J

¹ - Strumpfer

مدل پیشنهادی تحقیق

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

بر این اساس فرضیه اصلی و فرضیه های فرعی به شرح زیر مطرح می شود:

الف- فرضیه اصلی

بین هوش هیجانی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

ب- فرضیه های فرعی

۱. بین خودآگاهی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.
۲. بین خودتنظیمی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.
۳. بین خودانگیزگی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.
۴. بین همدلی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.
۵. بین مهارت‌های اجتماعی و بهبودی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

۳- روش تحقیق

روش این پژوهش پیمایشی و از نوع کاربردی است. جامعه آماری تحقیق حاضر را دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد در سال ۱۴۰۱ تشکیل می دهد. با توجه به اینکه این تحقیق در فاصله زمانی بین مهرماه سال ۱۴۰۱ تا بهمن سال ۱۴۰۱ انجام شده است، در این فاصله زمانی بر اساس آمار دانش آموزان مدرسه فرزنانگان فعال برابر با ۷۵۰ نفر می باشند. در پژوهش پیش رو برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شد (خاکی، ۱۳۹۶). برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده که با سطح اطمینان ۹۵٪ حجم نمونه برابر با ۲۵۴ بدست آمده است. برای نمونه گیری از نمونه ها؛ از روش نمونه گیری تصادفی استفاده خواهد گردید. سوالات پرسشنامه در پژوهش فوق شامل دو بخش است؛ در بخش اول مشخصات فردی، اطلاعات فردی ناشران از قبیل جنسیت، سن، تحصیلات پرسیده شد. در بخش دوم سوالاتی راجع به متغیرهای اصلی پژوهش پرسیده شد. این پرسشنامه توسط محقق طراحی و پس از سنجش روایی پرسشنامه با نظرخواهی از خبرگان و اساتید، از روش روایی صوری و محتوایی استفاده شده است. همچنین برای تأیید پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده نیز نشان دهنده پایایی عالی و مطلوب پرسشنامه است.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته اجرایی انجمن آماری ایران - مرکز آماری تهران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

۴- یافته های تحقیق

۴-۱- آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف (K - S) برای تعیین طبیعی بودن توزیع نمرات

در این تحقیق به منظور بررسی همگونی توزیع نمرات هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی از آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف بهره گرفته شده است که نتایج حاصله نشان می دهد با توجه به اینکه sig های بدست آمده برای متغیرهای خودآگاهی، خودتنظیمی، خودانگیختگی و مهارت اجتماعی کوچکتر از سطح ۰/۰۵ می باشد متغیرهای فوق دارای توزیع غیرنرمال می باشد و متغیرهای بهزیستی روانشناختی و همدلی دارای توزیع نرمال می باشند. نتایج آنها در جدول ۴-۱۱ آورده شده است.

جدول ۴ - ۱۱، آزمون نرمال بودن داده ها

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test							
		خودآگاهی	خودتنظیمی	خودانگیختگی	همدلی	مهارت اجتماعی	بهزیستی روانشناختی
	N	254	254	254	254	252	254
Normal Parameters ^a	Mean	22.5039	19.5827	18.9252	16.1614	14.5476	43.7756
	Std. Deviation	5.27111	4.68947	5.14823	4.47142	3.28004	9.34245
	Most Extreme Differences	Absolute	.148	.107	.101	.083	.162
Positive		.096	.083	.052	.083	.092	.069
Negative		-.148	-.107	-.101	-.080	-.162	-.068
Kolmogorov-Smirnov Z		2.360	1.705	1.616	1.319	2.572	1.092
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000	.006	.011	.062	.000	.184
a. Test distribution is Normal.							

۴-۲- تجزیه و تحلیل استنباطی داده های آماری

فرضیه های این تحقیق شامل ۶ فرضیه می باشد که برای این شش فرضیه از آزمون آماری ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. از آزمون آماری کولموگوروف اسمیرنوف جهت آزمون نرمال بودن داده ها به عنوان پیش فرضی جهت استفاده از آزمون اسپیرمن استفاده شد. فرضیه های مربوط به این مبحث و آزمون آنها به شرح زیر می باشد.

فرضیه اصلی: بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد. برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.

ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می آوریم. (جدول شماره ۴-۱۲)

جدول شماره ۴ - ۱۲: آزمون وجود همبستگی هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری
هوش هیجانی	۰/۴۲۶	۲۵۴	۰/۰۰۰
بهزیستی روانشناختی			

همان گونه که در جدول ۴-۱۲ مشاهده می شود در بررسی رابطه بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد ، مقدار همبستگی ۰/۴۲۶ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر رد می شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می گیرد. به عبارت دیگر بین هوش هیجانی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۱- بین خودآگاهی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد.
برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان خودآگاهی بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان خودآگاهی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.
ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می آوریم. (جدول شماره ۴-۱۳)

جدول شماره ۴ - ۱۳ : آزمون وجود همبستگی خودآگاهی و بهزیستی روانشناختی

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری
خودآگاهی	۰/۴۸۷	۲۵۴	۰/۰۰۰
بهزیستی روانشناختی			

همان گونه که در جدول ۴-۱۳ مشاهده می شود در بررسی رابطه بین خودآگاهی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد ، مقدار همبستگی ۰/۴۸۷ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر رد می شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می گیرد. به عبارت دیگر بین خودآگاهی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۲- بین خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد.
برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.
ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می آوریم. (جدول شماره ۴-۱۴)

جدول شماره ۴ - ۱۴ : آزمون وجود همبستگی خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته آموزش عالی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

۰/۰۰۰	۲۵۴	۰/۲۲۵	خودتنظیمی
			بهزیستی روانشناختی

همان گونه که در جدول ۴-۱۴ مشاهده می شود در بررسی رابطه بین خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد، مقدار همبستگی ۰/۲۲۵ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر را رد می شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می گیرد. به عبارت دیگر بین خودتنظیمی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۳- بین خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد.

برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.

ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می آوریم. (جدول شماره ۴-۱۵)

جدول شماره ۴ - ۱۵: آزمون وجود همبستگی خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری
خودانگیختگی	۰/۳۴۱	۲۵۴	۰/۰۰۰
بهزیستی روانشناختی			

همان گونه که در جدول ۴-۱۵ مشاهده می شود در بررسی رابطه بین خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد، مقدار همبستگی ۰/۳۴۱ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر رد می شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می گیرد. به عبارت دیگر بین خودانگیختگی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۴- بین همدلی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد.

برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان همدلی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان همدلی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.

ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می آوریم. (جدول شماره ۴-۱۶)

جدول شماره ۴ - ۱۶: آزمون وجود همبستگی همدلی و بهزیستی روانشناختی

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری
همدلی	۰/۷۸۴	۲۵۴	۰/۰۰۰
بهزیستی روانشناختی			

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
مرکز تحقیقات و پژوهش‌های آموزشی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

همان‌گونه که در جدول ۴-۱۶ مشاهده می‌شود در بررسی رابطه بین همدلی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد، مقدار همبستگی ۰/۷۸۴ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر رد می‌شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر بین همدلی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۵- بین مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه وجود دارد.
برای فرضیه فوق، دو فرض به صورت زیر در نظر گرفته شده است:

H_1 : بین میزان مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود دارد.

H_0 : بین میزان مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنادار وجود ندارد.
ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن مقدار r را بدست می‌آوریم. (جدول شماره ۴-۱۷)

جدول شماره ۴- ۱۷: آزمون وجود همبستگی مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی

نام متغیر	اسپیرمن	تعداد	سطح معنی داری
مهارت اجتماعی	۰/۴۱۹	۲۵۴	۰/۰۳۸
بهزیستی روانشناختی			

همان‌گونه که در جدول ۴-۱۷ مشاهده می‌شود در بررسی رابطه بین مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد، مقدار همبستگی ۰/۴۱۹ و معنی داری ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است. از این رو فرضیه صفر رد می‌شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر بین مهارت اجتماعی و بهزیستی روانشناختی در بین دانش آموزان مدرسه فرزنانگان پارس آباد رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۴-۳- تحلیل رگرسیون

جهت پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی از طریق مؤلفه‌های هوش هیجانی از رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شد. در این روش ورود متغیرهای پیش‌بین در دست محقق نیست و این عمل بر اساس ضریب همبستگی صورت می‌گیرد و چنانچه متغیر معیار ورود را کسب کنند، در تحلیل باقی مانده و گرنه حذف می‌شوند (سرمد؛ بازرگان؛ حجازی، ۱۳۸۰)

جدول ۴-۱۸: بررسی میزان پیش‌بینی متغیر وابسته از طریق متغیر مستقل با آزمون رگرسیون

مدل	R	R ²
رگرسیون خطی ساده	۰/۵۵۱	۰/۷۴۳

مدل	مجذور مربعات	درجه آزادی	مجذور میانگین	F	سطح معنی داری
رگرسیون	۱۲۰۶۷/۱۳۰	۵	۲۴۱۳/۴۲۶	۶۰/۴۲۶	۰/۰۰۰۰
باقیمانده	۹۸۱۴/۴۷۳	۲۴۶	۳۹/۸۹۶		
مجموع	۲۱۸۸۱/۶۰۳	۲۵۱			

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته آموزش عالی، کارآمدی، باطن و سلامت متعلق به دلیل

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

با توجه به اینکه سطح معنی داری برابر با $0/0000$ می باشد این عدد کوچکتر $\alpha = 0/01$ می باشد با اطمینان 99% مدل معنی دار است.

متغیر	ضریب بتا	T	سطح معنی داری
خودآگاهی	0/172	1/68	0/095
خودتنظیمی	0/078	1/46	0/087
خودانگیزگی	0/092	2/016	0/045
همدلی	0/62	12/062	0/000
مهارت اجتماعی	-0/57	-0/568	0/571

همانگونه که ملاحظه می گردد جهت پیش بینی اینکه کدام یک از متغیرهای فوق می تواند در پیش بینی اینکه در بهزیستی روانشناختی می تواند موثر واقع گردد از آزمون رگرسیون خطی استفاده گردید که با توجه به اینکه بیشترین ضریب بتا مربوط به متغیر همدلی می باشد که برابر با $0/62$ می باشد و بیانگر آن است که هر یک واحد تغییر در متغیر همدلی برابر با $0/62$ اثر گذاری در بهبود بهزیستی روانشناختی را می توان مشاهده نمود. لذا در بین متغیرهای مورد پژوهش از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. همچنین مدل رگرسیون توسط آزمون فیشر مورد تایید واقع گردیده است.

۵- بحث و نتیجه گیری

در جمع بندی نهایی می توان از دیدگاه گلمن عنوان کرد که هوش هیجانی به عنوان یکی از مهمترین فاکتورها برای سازگاری افراد، موفقیت در روابط و عملکرد شغلی می باشد. در حالی که هوش شناختی تنها 20% موفقیت را باعث می شود، عامل هوش هیجانی 80% درصد موفقیت را شامل می گردد (گلمن، ۱۹۹۸) با داشتن هوش هیجانی مناسب، دانش آموزان می توانند از عصبانیت، تردید و دودلی و بسیاری از احساسات منفی جلوگیری کرده و تمرکز خود را بر روی احساسات مثبت از قبیل اعتماد به نفس و سازگاری قرار دهند. خوشبختانه در حالی که هوش شناختی یا (IQ) ثابت است. هوش هیجانی قابل یادگیری، آموزش، رشد و بهبود می باشد. همراه با رشد و تکامل هوش هیجانی، دانش آموزان به رهبرانی مؤثر تبدیل خواهد شد، وقتی که این امر صورت گیرد آنها مهارت های بین فردی را کسب کرده و به عنوان انسان های با بینش و بصیرت رشد می یابند. این امر آنها را قادر خواهد ساخت که تأثیر مهمی را بر بهزیستی روانشناختی خود بگذارند.

هوش هیجانی دانش آموزان، آنها را قادر می سازد که از طریق تشخیص احساسات، عقاید و ایده های زیردستان، با آنها به عنوان افرادی که دارای نیازها و توانایی های منحصر به فرد می باشند رفتار کنند. دانش آموزانی که دارای رفتارهای توأم با همدردی باشند از مهارت های اجتماعی برای کمک به سازمان و همکاران به منظور رشد و بالندگی آنها، تقویت احساسات و هیجان های مثبت در آنها و کمک به آنها در جهت دستیابی به اهداف و نیازهایشان حمایت می کنند. که مجموع این عوامل در نهایت موجب شکوفایی و بهزیستی روانشناختی هر چه بیشتر دانش آموزان خواهد شد.

۶- پیشنهاد کاربردی

۱- پیشنهاد می گردد در زمینه آگاهی کارکنان در ارتباط با چگونگی برخورد با احساسات و عواطف خود و کنترل داشتن بر آنها، و حتی مهمتر از آن مدیریت به احساسات و عواطف خود آموزش های کافی تدارک دیده شود.

۲- پیشنهاد می گردد در شرکتها دوره هایی را برای آموزش هوش هیجانی جهت استفاده دانش آموزان برگزار نماید.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی و فناوری

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

۷- فهرست منابع

۱. پورافکاری، نصرت‌الله، ۱۳۹۰، فرهنگ جامع روان‌شناسی و روان‌پزشکی، تهران، فرهنگ معاصر، چاپ اول
۲. دهشیری، غلامرضا (۱۳۹۳). "بررسی رابطه هوش هیجانی و مدیریت زمان با استرس شغلی معلمان مقطع متوسطه شهرستان یزد"، مجله تازه ها و پژوهشهای مشاوره، جلد ۴، شماره ۱۲.
۳. خاکی، غلامرضا، ۱۳۹۶، روش تحقیق در مدیریت، نشر فوژان، چاپ ۵.
۴. گلمن دانیل، ۱۳۹۳، کاربرد هوش هیجانی تواناییهای محبت کردن و محبت دیدن، ترجمه نسرين پارسا، تهران: رشد
۵. ولی زاده، روح‌الله؛ ضرغامی، مهدی؛ بشلیده، کیومرث؛ قنبرزاده، محسن، ۱۳۸۹، بررسی تأثیر هشت هفته تمرین هواری بر میزان سلامت روان دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز، دستاوردهای روانشناختی، دوره ۱۷، شماره ۲، دی ۱۳۸۹، صفحه ۱۲۱-۱۴۲
6. Burden, R. (۲۰۱۵). The Impact of Emotional Intelligence on Subjective Well-being Perspectives in Education 23 (2), 41-62.
7. Crnic, D. R., & Wolff, C. (۲۰۰۲). Emotional intelligence in the workplace. In the emotional intelligence in everyday life: A Scientific inquiry. Edited by: Joseph Ciarrochi, Joseph P. Forgas, & John D. Mayer psychology press .
8. Goleman, D. (۲۰۱۹). Working with Emotional Intelligence, Bantam Books, New York.
9. Kierstead, J. (1999). Human resource management trends and issues: Emotional Intelligence in the workplace. Research Directorate Policy and Communications Branch, Public Service Commission Branch, Public Service Commission of Canada.
10. Salovey, P., Carso, D., & Mayer, J. D. (۲۰۱۹). Emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), Handbook of intelligence (2nd Ed.). New York: Cambridge University Press, 84.